

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Alke-keskusteluiden yhteistyöasiakirja

Keskustelu 8.3.2022

1. Uusimaa hiilineutraaliksi 2030 mennessä

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Uusimaa on asettanut tavoitteen olla hiilineutraali 2030 mennessä. Uusimaa tuottaa n. 20% Suomen tuotantoperusteisista ja merkittävän osan kulutusperusteisista päästöistä. Suomen materiaalivirroista yli puolet syntyy Uudellamaalla. CMU-mittarin mukaan Suomi on jäljessä EU:n keskiarvosta (7%, EU 12% 2018). Päästöjen vähentäminen ja materiaalitehokkuuden parantaminen edellyttävät laaja-alaisia, systeemitason muutoksia.</p> <p>Hiilineutraalin kiertotalouden edistäminen on isossa roolissa kulutuksen ja tuotannon päästöjen vähentämisessä ja resurssitehokkuuden parantamisessa, ja se on mahdollisuus uusimaalaisille toimijoille. Uusimaa voi toimia yhteiskehittämisen alustana kiertotalouden toimintamallien, pilotointien ja uuden liiketoiminnan kehittämisessä.</p> <p>Liikenteen päästöt ovat 1/3 Uudenmaan päästöistä. Uudenmaan tiukka hiilineutraaliustavoite asettaa merkittävän paineen vauhdittaa tieliikenteen päästövähennyksiä ja luoda uusia ratkaisuja kestävästi liikkumisen ja logistiikan järjestämiseksi. Koronatilanne tuo tähän suuria haasteita. Joukkoliikenteen käyttäjämäärien huomattava pudotus on leikannut merkittävästi liikennepalveluiden kannattavuutta sekä maakunnan pitkän matkan liikenteessä että syöttölinjojen osalta, mutta osin vähentänyt liikkumistarvetta etätöiden myötä. Tarvitaan uusia ratkaisuja, liikenteen jakamistaloutta ja palvelullistamista sekä tietoliikenneyhteyksien parantamista. Toimintaympäristön muutos tarjoaa mahdollisuuksien ikkunan ratkaisujen kehittämiseen ja käyttöönottoon. Logistiikkasektorin vähähiilisyysuimet ovat vielä vähäisiä.</p> <p>Yhdyskuntarakenne Uudellamaalla kasvaa voimakkaimmin Suomessa ja tuottaa päästöjä. Tämä edellyttää maankäytön työkalujen aktiivista kehittämistä ja myös hiilinielujen huomiointia. Tutkimukset osoittavat rakentamisen päästöjen olevan merkittäviä ja edellyttää toimenpiteiden kohdistamista myös tälle sektorille. Uudisrakentamisen ratkaisulla rakentamisen päästöjä voidaan vähentää sekä materiaalivalinnoilla että kiertotalouden ratkaisulla.</p>	<p>Uudenmaan roolin vahvistaminen kiertotalouden edelläkävijänä</p> <p>600.000 €</p> <p>Liikenteen uusien ja kestävien ratkaisujen edistäminen</p> <p>•</p> <p>Hiilineutraalin rakentamisen ja maankäytön edistäminen</p> <p>•</p>	<p>Uudestamaasta syntyy ympäristöviisas ja hiilineutraali kiertotalouden edelläkävijämaakunta. Systeeminen muutos maakunnassa toteutuu laajassa quintuple helix- malliin pohjautuvassa yhteistyössä alueellista kiertotaloussopimusta ja ekosysteemikehittämisen välineitä hyödyntäen.</p> <p>Kiertotalouden osaamisen, materiaalivirtojen ja siihen liittyvän datan tehostuneella hyödyntämisellä sekä arvoketjujen parantamisella luodaan edelläkävijämäistä vaikuttavuutta koko Suomelle. Uudenmaan kiertotalouslaakso toimii aktiivisena kohtaamispaikkana ekosysteemeille ja maakunnan toimijoille sekä alustana ekosysteemien, toimintamallien, pilotointien ja uuden liiketoiminnan kehittämiselle. Se rakentaa aktiivisesti kansainvälistä yhteistyötä ja tuo aluetta brändinä tunnetuksi.</p> <p>Maakunnan alueella syntyy uusia, älykkäitä ja kustannustehokkaita liikkumisen 2.0 palveluratkaisuja, jotka vastaavat ilmastotavoitteeseen ja muuttuneeseen, ajallisesti vaihtelevaan kysyntään sekä täydentävät kestävää liikennejärjestelmää. Kierto- ja jakamistalouden toimintamalleja hyödynnetään ratkaisussa resurssiviisauden turvaamiseksi. Liikenteen hankkeiden laskenta-periaatteita päivitetään ilmastotavoitteet huomioiviksi. Kehitetään kestäviä ja älykkäitä logistiikkaratkaisuja yhteistyössä logistiikka-alan toimijoiden kanssa. Parannetaan tietoliikenneyhteyksiä nykytarpeiden mukaisiksi.</p> <p>Maakunnan tuleva uudisrakentaminen sijoittuu optimaalisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja toteutuu ympäristöviisaasti materiaali-valinnat ja kiertotalous huomioiden. Saadaan uutta tietoa rakentamisen ilmastovaikutuksista. Kiertotalouden toimintamallit rakentamisessa vahvistuvat. Puurakentamisen osuus kasvaa, mikä tarjoaa mahdollisuuden myös hiilen varastointiin. Maankäytön hiilineutraalius on osa tavoitteistoa ja ymmärrys nielujen roolista maankäytössä lisääntyy.</p>

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☒	Aluekehittämisen toimintamalli

1. Uusimaa hiilineutraaliksi 2030 mennessä, sivu 2

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Kiertotalouden alueellisen ja kv-yhteistyön ja sopimuksellisuuden edistäminen ja ekosysteemien kehittäminen Uudellamaalla (ml. koordinointi, kaavoitus ym.) huomioiden osaamisen ja tietoperustan vahvistaminen.	Maakunnassa on yhteiset tavoitteet kiertotalouden ekosysteemien ja liiketoiminnan edellytysten vahvistamiseksi. Kiertotalouden yritystoiminnan liikevaihto kasvaa ja uutta yritystoimintaa syntyy. Materiaalivirtojen käyttö tehostuu. Kiertotalouden osaaminen ja tietoperusta vahvistuvat eri kohderyhmissä. Päivitetty sääntely tukee kehitystä. Datan hyödyntäminen tehostuu.	Vähähiilinen kiertotaloussopimus (mm. Uudenmaan ekosysteemikehittäminen, koulutuksen kehittäminen, tiedon saatavuus ja sääntelyn optimointi, kuntien rahoitus jne.) sekä AKKE-rahoitushaku
UL, TEM, YM, OKM		YM vähähiilinen kiertotaloussopimus – pilottikonaisuus, muu tuki
Liikenteen uusien älykkäiden ja kestävien palveluratkaisujen kehittäminen muuttuneeseen kysyntään liikennesektorin päästötavoitteen saavuttamiseksi sekä logistiikkasektorin toimien vauhdittaminen	Tieliikenteen päästöt vähenevät sekä henkilö- että tavaraliikenteessä. Kierto- ja jakamistalouden digitaalisia ratkaisuja otetaan aktiivisesti käyttöön liikennesektorilla. Älykkäät ja kestävät liikennemuodot ja -ratkaisut tarjoavat käyttäjille uusia vähäpäästöisiä liikkumisen mahdollisuuksia tilanteessa, jossa vanhat toimintamallit purkautuvat. Maakuntaan rakentuu monipuolinen, kustannustehokas ja kestävä liikennejärjestelmä, ja tavaraliikenteen kuljetukset tehostuvat ja päästöt vähenevät.	Hanke- (mm. Reciprocity) ja skenaariotyö, liikenteen S3-platform, Uudenmaan yhteistyöryhmät, kohderyhmien vähähiilitiekartat
UL, YM, TEM, LVM, ELY, HSL, korkeakoulut ym.		Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimeenpanon ja KAISUn lisätoimien aktiivinen vauhdittaminen Uudellamaalla, MAL-sopimus, liikenteen kansalliset tuet ja toimet verotukseen ja jakeluelvoitteisiin liittyen
Uudisrakentamisen päästövaikutusten analyysi ja hiilineutraalin rakentamisen edistäminen sisältäen korjaus- ja puurakentamisen. Hiilineutraalin maankäytön työkalujen ja ilmastovaikutusten arviointi kehittäminen hiilensidonta huomioiden.	Maakunnan uudisrakentaminen sijoittuu optimaalisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja toteutuu ympäristöviisaasti materiaalivalinnat ja kiertotalous huomioiden. Puurakentamisen osuutta, varsinkin teollisen puurakentamisen osalta ja kerrostalorakentamisessa, lisätään aktiivisesti. Maankäytön ratkaisujen hiilineutraalisuuden paraneminen ja hiilinielujen ja -varastojen vahvistuminen.	Maakuntakaavan toteuttaminen, lausunnot, selvitykset, puurakentamisen edistäminen, hiilinieluwebinaarit, yhteistyöryhmät ja hankkeet
UL + ELY, YM, TEM, MMM		Rakentamisen päästötietojen analyysi (SYKE), puurakentamisen ohjelman jalkauttaminen (YM), ARA...

2. Uudenmaan TKI-panostusten kasvattaminen

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Tavoitteista huolimatta Suomen panostukset t&k-toimintaan ovat viime vuosina pienentyneet. Samaan aikaan hallituksen tavoite on nostaa TKI-panostusten osuus 4%:iin BKT:sta. Tähän tarvitaan merkittäviä lisäpanostuksia sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta.</p> <p>Uusimaa on kiistatta keskeisessä roolissa Suomen TKI-toiminnalle. Uudenmaan TKI-toiminnan menojen osuus kaikista Suomen TKI-menoista on noin puolet.</p> <p>Hallituksen 4 % TKI-intensiteettitason saavuttamiseksi vuonna 2030 Suomen T&K-menojen tulisi kasvaa noin 6 prosenttia vuodessa. Uudenmaan osuus tästä kasvusta tulee olemaan merkittävä ja siksi täällä tarvitaan myös toimenpiteitä, jotta kasvua saadaan aikaan. Keskeisesti tulee myös lisätä kansainvälisten investointien määrää sekä kansainvälisesti kilpaillun rahoituksen saantoa Uudellamaalla.</p>	<p>Kansainvälisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen hyödyntämisen edistäminen Uudellamaalla.</p>	<p>TKI-toimintaa lisäämällä ja sen tuloksellisuutta parantamalla kehitetään osaamista, lisätään työllisyyttä, luodaan innovaatioita ja edistetään niiden kaupallistamista.</p>
	<p>500.000 €</p>	<p>Lisätään organisaatioiden osallistumista pitkäjänteiseen ja strategiseen kansainväliseen yhteistyöhön, joka tuo lisää kv-rahoitusta sekä luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia.</p>
	<p>250.000 €</p>	<p>Autetaan uusimaalaisia toimijoita hakemaan kehittämisrahoitusta ja parantamaan hakemusten laatua sekä lisäämään osallistumista kovatasoisin hakukonsortioihin.</p>
	<p>250.000 €</p>	<p>Uudenmaan keskeisten paikallisten ja alueellisten innovaatioekosysteemien vahvistamisen kautta lisätään yhteistyötä, tuodaan uusia toimijoita yhteen sekä panostamaan TKI-toimintaan.</p>

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☐	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☐	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Keskustelun teema, sivu 2

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Pilottirahoitus kansainvälisten ja eurooppalaisten hankkeiden ja rahoitushakemusten valmisteluun.	Hankerahoituksella saamme lisättyä laadukkaiden kv-hankehakemusten määrää sekä hakemuksia entistä laajemmalla joukolta hakijoita. Pilotoimalla näemme lisääkö alueellisesti jaettava hankerahoitus läpimenevien hakemusten osuutta.	AKKE-rahoitushaku maakunnan TK-toimijoille
UL, TEM, OKM		Omarahoituksen varmistaminen (AKKE)
Lisätä tutkimus- ja koulutuslaitosten sekä yritysten strategista otetta kansainväliseen yhteistyöhön koulutuksen ja muun vaikuttamisen keinoin sekä kansainvälisen verkostoitumisen edistäminen (tukemalla osallistumista kv-verkostoihin).	Toimenpiteillä pyrimme kasvattamaan uusimaalaisten organisaatioiden pitkäjänteistä ja strategista EU-rahoituksen hyödyntämistä sekä yleisesti kansainvälistä yhteistyötä sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien löytymistä. Tämä tuo myös Uudellemaalle ja Suomelle lisää näkyvyyttä kv-osaajien parissa.	Maakunnan toimijoille suunnatut koulutus- ja muut tilaisuudet sekä kannustaminen kv-verkostojen tilaisuuksiin
UL yhdessä EUTIn ja Helsinki EU Officen kanssa		Informaatio Koulutus, ohjaus hakemusten tekemiseen
Uudenmaan keskeisten paikallisten ja alueellisten innovaatioekosysteemien , erityisesti kuntien kokeilualustojen vahvistaminen.	Alueellisia innovaatioekosysteemejä ja kokeilualustoja vahvistamalla saamme tutkimus- ja innovaatiotyöstä niin ratkaisuja maailman polttaviin ongelmiin kuin lisää taloudellista elinvoimaa. Lisäksi saamme lisää kansainvälistä osaamista ja rahoitusta sekä yksityisen puolen TKI-panostuksia.	Uusien toimijoiden tuominen mukaan olemassa oleviin verkostoihin ja toimijoiden verkottaminen keskenään
TEM, OKM, korkeakoulut		Business Finland, Suomen akatemia ja Suomen ekosysteemisopimus

3. Osaavan työvoiman saatavuus (ja alueellinen liikkuvuus)

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Korona on runnellut Uttamaata maakunnista voimallisimmin. Tällä on pitkäaikaiset heijastusvaikutukset alueen hyvinvointiin, mm. nuorten syrjäytymisen, asukkaiden huono-osaisuuden ja työelämästä syrjäytymisen kasvuna. Jo ennen koronaa, reilussa 10 vuodessa, Uudenmaan osuus koko maan työttömistä on kasvanut 20 %:sta yli 36 %:iin. Koronakriisin aikana työttömyys ja lomautukset ovat kasvaneet maakunnista nopeimmin.</p> <p>Uudenmaan erityispiirre on vieraskielisten suuri osuus väestöstä (15%). Olemme myös maahanmuuttajien ylivoimainen kohdemaakunta (60% koko Suomen vieraskielisistä). Vieraskielisten työttömyys on noussut pysyvästi koronakriisin aikana kantaväestöä korkeammaksi (nyt 29 %, eli 26.300 henkeä, joista pitkäaikaistyöttömiä 42%). Maahanmuuttajien yrittäjyysaktiivisuus on myös korkea, ja jopa 40% PKS-yrityspalveluiden asiakkaista on jo vieraskielisiä. Suomen kansainvälisimpänä maakuntana, kv-logistiikan solmukohtana sekä taloudellisena veturina Uusimaa on myös avainasemassa kv-osaajien houkuttelussa ja Suomeen asettautumisessa.</p>	<p>Maakunnan jakautuminen viiteen hyvinvointialueeseen on haaste, mutta kenties myös mahdollisuus ennakoita ja reagoida koronan kiihdyttämiin alueen ongelmiin. Uudenmaan työttömien työllistymisen (ml. osatyökykyiset) edistäminen Uudenmaan erityispiirteet, erityisesti vieraskielisten palveluhaasteet huomioiden.</p> <p>233.000 €</p> <p>Maakunnan kansainvälisen edelläkävijäaseman hyödyntäminen ja osaavan kansainvälisen työvoiman houkuttelu maailmalta ja alueella pitäminen elinkeinoelämän tarpeisiin.</p> <p>200.000 €</p> <p>Yrityspalveluiden ja erityisesti maahanmuuttajayrittäjyyden edelleen kehittäminen Uudenmaan, ja välillisesti koko Suomen kasvaviin tarpeisiin</p> <p>100.000 €</p>	<p>Tavoitteena on, että Onnellisten Uusimaa tarjoaa asukkailleen parhaat mahdollisuudet hyvään elämään. Uudenmaan strateginen tavoite on saavuttaa 80% työllisyysaste vuoteen 2030 mennessä. Uusimaa haluaa kantaa vastuunsa ja maakunnan toimilla on vaikuttavuutta koko Suomen työllisyysasteen nostamisesta.</p> <p>Onnistuneilla vieraskielisten saatavuutta, työllistymistä ja yrittäjyyttä tukevilla pysyvillä toimilla, mutta myös uusilla toimintatapoja testaavilla hankkeilla pystytään vaikuttamaan merkittäväällä tavalla Uudenmaan osaaajapulaan ja työllisyysasteeseen, mutta sitä kautta myös koko Suomen työllisyystilanteen paranemiseen.</p> <p>Vieraskielisten työllisyys- ja muiden palveluiden kantaväestön palveluita merkittävämpi resursointitarve ja Uudenmaan erityispiirteet huomioidaan vieraskielisten palveluiden resursoinnissa.</p>

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☒	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☐	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Osaavan työvoiman saatavuus (ja alueellinen liikkuvuus), sivu 2

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Panostetaan uusmaalaisten hyvinvointiin ja työllisyysasteen nousuun edistämällä vieraskielisten työllistymistä ja yrittäjyyttä .	Uudenmaan vieraskielisten työllisyysasteen laskun ja työttömyyden kasvun trendi hidastuu. Löydetään kokeilujen kautta myös uudenlaisia, raikkaita pilottiratkaisuja ja synergioita vieraskielisten työelämään integroimiseen.	AKKE-rahoitushaku, jolla edistetään uusmaalaisten vieraskielisten työllistymistä ja yrittäjyyttä vauhdittavia kokeiluja ja pilotteja Vieraskielisten osuuden huomioiminen ja riittävä resursointi Uudenmaan TE-palvelu-uudistuksessa rahoituskriteerinä (vrt. työttömyys-työllisyyserot suomalaistaustaisiin). Työkykyohjelma sekä osaavan työvoiman saantia /asunnottomuutta koskeva kokeilu.
UL, ELY, TEM		
Panostetaan osaavan kv-osaajien houkutteluun ja alueella pitämiseen Uudellamaalla.	Uusimaa pystyy houkuttelemaan ja pitämään kv-osaajia elinkeinoelämän tarpeisiin. Samalla yhä suurempi osuus Uudenmaan kv-opiskelijoista kotoutuu ja työllistyy Suomeen valmistuttuaan.	AKKE-rahoitushaku, jolla edistetään kv-osaajien houkuttelua ja alueella pitämistä vauhdittavia uudenlaisia kokeiluja ja pilotteja. Korkeakoulujen palvelulupaukset Taltn Boost -kokonaisuudessa. Pysyvien ja riittävien Talent Boost –resurssien turvaaminen Uudellamaalla suhteessa vieraskielisten määrään ja yksityisen sektorin työpaikkojen osuuteen
UL, TEM, korkeakoulut		
Uudenmaan PKS-kuntien ylläpitämien vieraskielisten yrityspalveluiden edelleen kehittäminen ja pysyvä resursointi valtion ja PKS-kuntien yhteistyönä.	Maahanmuuttajien ja vieraskielisten yritysten laadukkaat yrityspalvelut on turvattu ja resursoitu pitkäjänteisesti aiemman projektipohjaisuuden sijasta, jolloin pystyvät palvelemaan - ainakin välillisesti - myös muihin maakuntiin asettautuvia maahanmuuttajayrittäjiä.	Laadukkaiden vieraskielisten yrityspalveluiden turvaaminen ja jatkokehittäminen yhteistyössä valtion kanssa Tavoitteena on varmistaa pysyvä valtion osarahoitus, jolla mahdollistetaan Uudenmaan vieraskielisten yrityspalveluiden systemaattinen kehittäminen jatkuvasti kasvavaan tarpeeseen.
PKS-kaupungit, TEM, SM		